İbadeti ihmal büyük bir cürümdür

Ağrı'dan Kerim Kahraman: "Asa-yı Musa 3. Hüccet-i İmaniye, Hatime, 1. Suâl, 2. Paragrafta geçen, insanın ibadet yapmazsa mevcudatı tahkir, kemâlâtını inkâr ve tecavüz etmesi ne demektir? Açıklar mısınız?"

İnsanın aslî görevi Allah'a ibadet etmektir. İnsan bunun için yaratılmıştır. Bunu Cenâb-ı Allah şöyle bildiriyor: "Ben insanları ve cinleri ancak Bana ibadet yapsınlar diye yarattım." 1

Mevcudatta her bir şeyin görevi de Allah'ın emirlerine harfiyen itaat etmek ve Allah'ı zikredip tesbih etmektir. Kur'ân bunu da şöyle haber veriyor: "Allah'ı yedi Semâ ile Arz ve bütün bunlardaki akıl sahipleri tesbih ederler. Hiçbir şey yoktur ki onu hamdiyle tesbih ediyor olmasın. Lâkin siz onların tesbihlerini anlamazsınız. O, Halîm ve Ğafur'dur." 2

En güzel bir biçimde yaratılıp3 yeryüzüne halife kılınan insan4, Bedîüzzaman'a göre kâinatın meyvesidir, neticesidir ve maksadıdır.5 İnsan kâinatı bir bütün olarak temsil eder ve okur. İnsana göre kâinat, sayfaları insan aklının önüne açılmış büyük bir kitaptan ibarettir. İnsanın işi de kâinat kitabını okuyarak, Allah'ın kudretini, azametini, celâlini, cemalini, rahmetini ve sair sıfatlarını bilmek, mevcudatın her bir zerresiyle Allah'ın emirlerine harfiyen itaatini ve tesbihatını kavramaktır.

İnsan ibadet yapmadığında, kendi nezdinde bütün kâinatı olumsuz bir pozisyona itmiş olur. Dolayısıyla ibadet yapmamanın cürüm ve günah değeri de kâinat çapında dehşetli olur. Bediüzzaman bu hususu şöyle misâllendiriyor: "Nasıl ki bir padişah, raiyetinin hukukunu muhafaza etmek için, âdî bir adamın, raiyetinin hukukuna zarar veren bir hatasına göre, şiddetli cezaya çarpar." Bediüzzaman, On Dördüncü Söz'de bu misâli daha da açan iki temsil getirir: Birinci temsile göre, büyük bir bahçeye bakan pek çok hademeler vardır. Her bir vazifeye bir hademe tayin edilmiştir. Meselâ birisinin vazifesi bahçeye yayılacak suyun deliğini açmaktır. Farz ediyoruz ki, bu hademe tembellik etti ve suyun deliğini açmadı. Bu sebeple bahçe kurudu. Bu olumsuz sonuçtan bütün diğer hademelerin işleri de iptal olacaktır. Bu durumda

bahçe sahibi bu tembel hademeye sadece kendi tembelliği derecesinde değil; bütün diğer hademelerin kötüye giden işleri derecesinde ceza verecektir. Çünkü tembelliği ile sadece kendi işini bozmamış, bahçedeki bütün çalışanların da işlerini bozmuştur. Bütün çalışanlar bu tembel hademeden şikâyetçidirler. Bediüzzaman bir temsil de gemiden getiriyor. Büyük bir gemide çalışan adi bir hizmetlinin, hizmetini ihmal etmesiyle geminin battığını farz etsek, gemi sahibi o hizmetliden adi ihmali derecesinde değil; geminin büyüklüğü ve gemidekilerin hukuku derecesinde şiddetli şikâyet edecektir.

İşte bu misâllerde olduğu gibi insan ibadetini ihmal etmekle bütün mevcudatın amellerine ve zikirlerine halel getirdiği gibi, Allah'ın sonsuz esmasının tecellilerini de yok saydığı için, esma adedince cinayet işlemiş olmaktadır.6

Bahsettiğiniz yerde Bediüzzaman Hazretleri ibadeti terk etmenin neden mevcudatı tahkir, kemalâtını inkâr ve tecavüz etmek demek olduğunu şöyle izah ediyor: Mevcudatın kıymeti Allah'a olan tesbih, zikir ve ibadetinde gizlidir. İbadeti terk eden adam, mevcudatın gerçekten var olan ibadetini görmez ve göremez. Hatta inkâr eder. Bu durumda her biri ibadetinde duyarlı bulunması, Allah'ın isimlerine ayna olması ve birer yüksek İlâhî mesaj taşıması açısından yüksek bir değerde bulunan her bir mevcut, ibadeti terk eden adam nazarında değerden ve kıymetten en aşağı mertebeye düşüyor. Kâinatı değerden düşürmeye insanın hakkı yoktur.

Öte yandan, Allah (cc) insanı kâinata bir ölçü ve bir takvim olarak yaratmıştır. Bu sebeple herkes kâinatı kendi aynasında görüyor. Meselâ ağlayan bir adam her şeyi ağlar görüyor, karamsar birisi her şeyi karamsar biliyor. Neşeli bir adam her şeyi neşeli görüyor. İbadet ve tesbih eden bir adam, mevcudatın hakikaten var olan ibadet ve tesbihatını görüp anlıyor, takdir ve tebrik ediyor. Gaflette olan inkârcı bir adam ise mevcudatı kıymet ve kemâlâtına zıt bir biçimde değeri düşük gördüğü için mevcudatın hakikaten var olan kıymetini ve kemalatını inkâr etmiş, böylece onun hukukunu çiğnemiş, onu tahkir etmiş ve hakkına tecavüz etmiş oluyor.7

Diğer bir ifadeyle, ibadeti terk eden adam, aslında kardeş konumda bulunan kâinatla kavgalı hale gelmiş oluyor. Eşya sırlarını kendisine açmıyor, kendisine yabancılaşıyor, bütün hadiseler insana düşman vaziyetine giriyor. İnsan dünyadan ve yaşamaktan zevk almamaya başlıyor. Huzuru kaçıyor. Ve hayattan istifaya kadar uzanan gerginlikler, ardından sökün edip geliyor. Bunun sorumlusu da hiç kimse değil, insan kendisi oluyor.

Dipnotlar:

1- Zariyat Sûresi: 56,

2- İsra Sûresi: 44,
3- Tin Sûresi: 4,
4- Bakara Sûresi: 30,
5- Sözler, s. 211,
6- Sözler: 155,
7- Asa-yı Musa, s. 269.